

Міжнародні стандарти і практика кваліфікації підходів та критеріїв інформації, що вводить в оману, в Європейському Союзі

Юрій Здебський,

аспірант,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: zdebskyi.y@krok.edu.ua,

ORCID: 0009-0009-7440-8774

Науковий керівник:

Вікторія Сидор,

д.ю.н., професор,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

У сучасному світі інформація є потужним інструментом впливу на громадську думку, поведінку споживачів та прийняття стратегічних рішень. У контексті глобалізації та стрімкого розвитку цифрових технологій питання прозорості та достовірності інформації стає критично важливим. Європейський Союз (ЄС), як один із провідних міжнародних акторів, приділяє значну увагу боротьбі з дезінформацією та оманливими практиками, що можуть негативно впливати на економіку, соціальну сферу та безпеку громадян.

Одним із ключових аспектів політики ЄС є встановлення міжнародних стандартів і нормативних вимог для протидії недобросовісним інформаційним практикам. Це стосується не лише традиційних медіа, але й онлайн-платформ, які стають основними джерелами інформації для мільйонів людей. Важливість цього питання зростає в умовах збільшення транснаціональних потоків інформації та поширення нових форм комунікації.

Міжнародні стандарти та практика кваліфікації підходів і критеріїв інформації, що вводить в оману, в Європейському Союзі (ЄС) базуються на широкому нормативно-правовому підґрунті, спрямованому на забезпечення прозорості та достовірності інформації, а також захист прав споживачів і користувачів інформаційного простору.

Директива ЄС 2005/29/ЄС про недобросовісну комерційну практику. Цей документ визначає рамки боротьби з обманною практикою в комерційній діяльності. Вона забороняє практики, які можуть вводити споживачів в оману щодо суті продукту, його властивостей, цін або умов придбання [1].

Прозорість у зборі, обробці та використанні персональних даних, запобігаючи можливості маніпуляцій та дезінформації забезпечує Загальний регламент про захист даних (GDPR, Regulation (EU) 2016/679) [2].

Аудіовізуальна медіа-директива (Directive (EU) 2018/1808) є важливим документом Європейського Союзу, який регулює роботу медіа, включно з традиційними телебаченням, онлайн-платформами, відеоплатформами та послугами на запит. Її метою є адаптація правил ЄС до сучасного цифрового середовища, яке швидко змінюється через зростання використання інтернету та соціальних мереж.

Ця директива встановлює вимоги до прозорості контенту, забезпечення прав користувачів і захисту споживачів від дезінформації та шкідливого контенту. Вона зобов'язує платформи дотримуватися стандартів щодо реклами, спонсорства та продуктового розміщення, гарантувати захист неповнолітніх від шкідливого впливу, а також сприяти культурному розмаїттю, підтримуючи європейський контент [3].

Обов'язкові вимоги до онлайн-платформ для виявлення та боротьби з дезінформацією, зокрема націленою на маніпулювання суспільною думкою впроваджує законодавство про цифрові послуги (Digital Services Act, DSA) [4].

Директива про електронну торгівлю (Directive 2000 / 31 / EC) регламентує діяльність онлайн-продавців, включаючи вимоги до точності інформації, що надається про товари чи послуги [5].

Підходи до кваліфікації інформації, що вводить в оману, базуються на декількох ключових принципах. Одним із них є критерій сприйняття споживача, який передбачає аналіз того, як пересічний споживач може інтерпретувати надану інформацію і чи призводить вона до формування хибного уявлення. Важливу роль відіграє також принцип прозорості, згідно з яким інформація повинна бути зрозумілою, повною та доступною для аудиторії, без приховування важливих фактів, що можуть впливати на рішення. Ще одним підходом є пропорційність наслідків, де оцінюється ступінь серйозності впливу оманливої інформації на поведінку споживачів або їхні рішення.

Практика в ЄС демонструє активне застосування цих підходів через ефективний контроль і моніторинг. Європейські агентства, такі як Європейська споживча організація (BEUC) та національні структури із захисту прав споживачів, систематично відстежують випадки порушень. У разі виявлення дезінформації застосовуються різноманітні санкції, включаючи штрафи, заборону реклами або навіть припинення діяльності компаній, які систематично вводять в оману споживачів. Окрім цього, ЄС активно проводить кампанії з підвищення обізнаності, спрямовані на інформування громадян про їхні права, способи виявлення дезінформації та розвиток цифрової грамотності.

Разом із тим, сучасні виклики вимагають адаптації цих підходів до нових реалій. Зокрема, зростання ролі онлайн-платформ як основних джерел інформації створює необхідність удосконалення нормативної бази. Посилення міжнародної співпраці стає важливим у контексті боротьби з транснаціональними загрозами дезінформації. Інноваційним кроком є також впровадження новітніх технологій для автоматичного виявлення та блокування оманливої інформації. Ці стандарти й практики формують комплексний підхід ЄС до забезпечення безпечного, прозорого й довірливого інформаційного середовища.

Отже, міжнародні стандарти та практика кваліфікації інформації, що вводить в оману, в Європейському Союзі базуються на чітких нормативно-правових актах. ЄС активно впроваджує механізми контролю, санкції за порушення, а також програми підвищення обізнаності громадян для боротьби з дезінформацією. Це дозволяє створювати безпечне і прозоре інформаційне середовище, адаптоване

до сучасних викликів цифрової епохи.

Ключові слова: конкуренція; введення в оману.

Список використаних джерел

1. Директива Європейського Парламенту і Ради 2005 / 29 / ЄС від 11 травня 2005 року «Директива про недобросовісні комерційні практики». URL:<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32005L0029> (дата звернення: 27.11.2024).
2. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016 / 679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних (General Data Protection Regulation) / Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 26.11.2024).
3. Directive (EU) 2018 / 1808 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 amending Directive 2010 / 13 / EU on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive) in view of changing market realities. URL:<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj> (дата звернення: 26.11.2024).
4. Regulation (EU) 2022 / 2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000 / 31 / EC (Digital Services Act). URL:<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj> (дата звернення: 26.11.2024).
5. Директива 2000 / 31 / ЄС Європейського парламенту та Ради від 8 червня 2000 року «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема електронної комерції, на внутрішньому ринку» / Верховна рада України. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_224#Text (дата звернення: 26.11.2024).